

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**F. Ioannis Andreae Copensteinii, Ordinis Prædicatorum
Theologi & Parochi Heidelbergæ Castigatio Apologiæ
Calvino-Catecheticæ**

Coppenstein, Johann Andreas

Moguntiaë, 1626

Ad Qvæst. XCII. Quæ est Lex Dei?

urn:nbn:de:hbz:466:1-35247

RESPONDEO. Tantum errant isti; quantum probatio Ministri à Scripturis docet potius cohibitionem Concupiscentiæ, quam dolorem fugamque peccati. Vt Rom. 6. *Non regnet peccatum in vestro mort. corpore, vt obediatis CON-
CUPISCENTIIS eius, Col. 3. Mortificate membra
vestra, que sunt super terram. &c. fornicationem. &c.
concupiscentiam.* Quia ideo (tua recipe verba) *hec in scripturis excluditur, excluditur potius, quã
includitur sub voce peccati: ac proinde non erat hic o-
pus tali censura Ministri; eratque mihi opus tali cor-
rectione, vel additione, vt hæresis de concupiscen-
tia, quod sit ipsa peccatum, excaluinizaretur.*

AD QVÆST. XC.

Quid est viuificatio noni hominis?

CALVINVS *Instit. l. 3. c. 3* præcinit Catechesi atque Ministro culpante, quod Parochus inepte remissionem dicit alteram esse viuificationis partem. & frustra addit *operosum* voci studium.

RESPONDEO: Id iam supra ad q. 89. Liquet. Ergo Minister inepte errat. De voce *operosum* frustranea, fateor; nec enim, aduertit clausulam Catechetica hanc: *omniaque bona opera exercendi.* Sed huic nunc addo: *Non solum vt opera Gratiitudinis; sed vt meritoria salutis.* De quo supra.

AD QVÆST. XCI.

Quæ sunt bona Opera?

CALVINVS *Instit. lib. 3. cap. 15. 16. 18.* fuse dicit; Vnde Catechesi cliquauit opera legis diuinæ; & vt vappam euaporauit opera legis Ecclesiasticæ, & Traditionum.

MINISTER, Parochum ad opera conficta addidisse *erroneè, & superstitiose*; nil opus fuisse ait: & in Papatu plurima opera extra, & contra legem DEI, tanquã Cultus Dei, erronea & superstitiosa esse conuincimus ex Deut. 12. *Non facietis singuli, quod rectum est in oculis suis: sed quod ego precipio tibi, hoc tantum facito; nec addas quicquam, nec minuas.* Matth. 15. *Sine causa, colunt me, docentes doctrinas & mandata hominum.* Et omnis *επιλοβητικία* damnatur Col. 2.

2. Negamus penes Ecclesiam esse auctoritatem absolutam condendi leges contra legem Dei: Falsum-

que illud Stapletoni Controuersia 4. l. 3. c. 9. *Non quomodo probet; sed quid dicat Ecclesia, aduertendum est.* Faciunt tamen extra legem Dei habere Ecclesiam quædam præcipiendi potestatem ad Ordinem, regimenque Ecclesiæ: Non tamen ea quæ, vt ad salutem necessaria, sint extra legem Dei. Vide supra *quæstio. 21.*

RESPONDEO. AD I. Opus fuisse additiuncula ista docet Minister, dum Nos insinulat *επιλοβητικία*, Contra Dei Legem confictæ: quod nego & esse calumniam aio: *Extra eam*, materialiter, concedo; at non formaliter: Quia ex eodem dictatore Spiritu S. promanarunt Traditiones; ex quo & Dei Verbum scriptum: vt hoc nec esse sciamus, nisi ex illis. Vide supra ad *quæst. 21.* Deut. 12. agitur de verbo Tradito, quod precipio: non de scripto. Et illa Tradita iubentur seruari; non deprauari, Matth. 15. agitur de superstitiosis.

AD II. Ecquid Romana Ecclesia præcepit vnquam contra legem Dei? *Extra*, quidem, neque pauca, neque ad salutem, vt non omnibus omnia, at aliquibus aliqua, non necessaria: vt docui in *Lutherocaluin. par. 1. quæst. 5.* Stapletoni autem vox ea vera est: *Quia accedentes ad Deum oportet credere: sic & degentes in Ecclesia Dei infallibiliter vera, iusta vtiliaque proponente, ad-
eo, vt qui eam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus.* At non audit, sed spernit etiam Minister Romanam, sequiturque Babyloniam.

AD QVÆST. XCII.

Quæ est Lex DEI?

MINISTER ex *Caluini Instit. lib. 2. c. 8.* promittit talia. *M* I. Papistæ, vt turpissimam suam *εικονολατρείαν* velent, secundum Decalogi occulant sub primo, & decimum secant. Imò in Catechismis secundum de imaginibus expunctum est.

2. Sed vitiosa eorum distinctio est: 1. Quia primum agit de vno Deo colendo; secundum de modo colendi DEVM: iuxta duplicem idololatriæ speciem.

2. Decimum est vnum: 1. Quia vna prohibetur concupiscentia: vnde Rom. 7. dicitur huius præcepti, non præceptorum summa esse, *Non concupisces.* 2. Quia Exod. 20. & Deut. 5. repetuntur ordine diuerso: sique

sique diuersa forent, non confundentur. 3. Quia *Ephes. 6.* Quartum dicitur esse primum in tabula secunda; ubi Ambrosius ait, in secunda sex mandata videntur scripta. Ergo in priore sunt quatuor. 4. Si ex speciebus concupiscentiæ sint distincta condenda præcepta, iam quinque vel sex forent in decimo. 5. Nomen foret decimum & contra: quia *Exo. 20.* recitantur velut ex igne data sunt; *Deut. 5.* autem ex occasione & ordine non tam stricte seruato. 6. Ex Patribus nullam opinor prodere poterunt aduersarii, qui ita Decalogum distinxerit, ut pñ hodie. Ergo falsum dicitur Pa. oculus nos distinctionem numerate notat.

Augustinus quidem subinde distinguit, ut Papistæ: sed id non tam dogmaticè, quæ allegoricè scribit: quoniam Trinitatem videntur illa, quæ ad Deum pertinent, insinuare. At Theologia allegorica non est argumentum. Idemque in lib. quæst. Vet. & Nou. Test. q. 7. distinctionem nostram assertiuè probat: sic & Orig. Naz. Athan. Ambr. Hieron. &c.

Mentiturque Ioan. Davidis: quod *S. Ecclesia Cathol. ab antiquis temporibus ita distribuit; sitq. vnus Augustinus promittit*: Et nostra distinctio sit signum nouum, quod nullo nititur fundamento.

RESPONDEO. AD I. Ista calumnia est. Omitti adest in Catechismis nonnullis, tum breuitatis gratia: tum quia ex Dei vnus cultu mandato lat intelligitur verita omnis idololatriæ Deo contraria, qualis non est iconolatriæ: quin leonemachiam vestram hic in prohibitione tantum esse dixerim; quantum Hagiologia est implicite in præcepto.

AD II. Ecclesiæ Romano-catholicæ morem teneo; non disputo. Quia tamen Minister tanquam Magister in Israël ceteros præ se velut pueros in S. Patrum lectione existimans, & quasi triumphans suam, infeliciter distinctionem docet; discat ex me, quod hac in re & causa vel nescit, aut dissimulat.

De fide est, quod *Exod. 31. Deut. 9. dedit Dominus in monte Synai duas tabulas Testimony lapideas, scriptas digito Dei.* Cæterum, quot, & quæ in alterutra tabula; non liquet. Vnde plures S. Patrum & Doctorum, obortæ sententiæ sunt. Eas ad tres reduco.

Prima Hebræorum, teste Iosepho lib. 3. Antiquit. cap. 6. & 8. & Philone lib. de Decalog. ante medium: opinantium in priore tabula quinque exarata fuisse, Deum attinentia: homines verè in secunda totidem. Prioris I. *Ego sum. &c. non habebis. &c. II. Non facies tibi sculptile. III. Non assu-*

mes. &c. IV. Memento vt diem Sab. V. Honora Patrem. &c. In secunda, VI. Non occid. VII. Non mæch. VIII. Non fur. IX. Non loqueris fal. X. Non concup. duo vltima in unum contrahunt. Eam sequitur opinionem Origenes *hom. 8. in Exo.* qui tamen in priore tabula quatuor, in secunda sex fuisse arbitratur. Item Autor quæst. V. & N. Test. apud August. quæst. 7.

Secunda sententia est Helychii in *Leu. 26.* tribuentis tabulæ primæ, quæ ad Deum, ista quatuor: I. *Ego sum. II. Non habebis. III. Non facies tibi sculptile. IV. Non assumes. &c.* Illud de Sabbato, tanquam Ceremoniale lecludit à Decalogo. In quo à D. Thoma, 1. 2. q. 100. a. 4. aliisque merito reijcitur. In secunda constituit sex, quæ ad proximum: V. *Honora, VI. Non occid. VII. Non mæch. VIII. Non fur. fac. IX. Non loqueris fal. test. X. Non concupisces.*

Tertia sententia est Clementis Alex. lib. 6. Strō. August. quæst. 7. in *Exod. & lib. de decem chordis cap. 5. 6. & epist. 119. cap. 11. & Conc. 1. in Psalm. 32.* Magistri sentent. lib. 3. dist. 37. D. Thomæ ubi supra, cæterorumque Scholasticorum Doctorum; estque Communis: In I. fuisse tria tantum quæ nos in Deum dirigant: I. *Ego sum: Non habebis. &c. II. Non assumes: III. Memento vt diem Sab.* In II. cætera septem ordine, IX: *Non concupisces vxorem proximi tui. X. Non concupisces domum, non. &c.*

Huc fauet editio lxx. repetens bis verbum *Non concupisces.*

Fauet & Ratio: Quia factum adulterii in sexto; furti, in leptimo veterat præceptis duobus Deus: ita demum & *Concupiscentiam* alienæ cum vxoris, in nono; tum Rei, in decimo prohibet eleganti cum correspondentia præceptorum quatuor.

Ministro cum Catechesi adlubescit ad opinionem primam Hebræorum: Secundam silentio præterit: exagitat tertiam. Distinguit præceptum primum in duo: opinor, quia Papistæ coniungunt: Et quia ait duplex idololatriæ species est, 1. in Deo colendo, 2. in modo colendi. Ego inquam, maior est causa disiungendi illud geminum *Non concupisces*: Quia duplex *Concupiscentiæ* species est: 1. Personarum, alienarum,

rum. 2. Et Rerum : quæ duo toto genere inter se differunt : at Dei cultus, & Modus colendi solum accidente discrepant. Ideo Communior hæc duo in primo coniungit, illa disjungit rectius. Iam ad singulas Suauitunculas.

AD I. Respondi. In loco Rom. 7. dolum & corruptelam facit hæreticam : non ibi docet Apostolus præcepti huius summam esse, *Non concup.* sed ait: *Concupiscentiam nesciebam, nisi Lex diceret: Non Concup.* Vbi Lex non significat vnum præceptum; sed totum Decalogum, poniturque vox totius pro parte.

AD II. Nos sequimur Ordinem in Exodo positum, vbi recitatur Decalogus, velut ex igne datus est: in Deuteronomio refertur ex occasione: (Recipe responsionem tuam; non tuam; sed meam.) Ideo confusionis metus nobis nullus est.

AD III. S. Ambrosius id ait dubie, *Videtur*: non dogmaticè seu affirmate. Et Eph. 6. est pro nobis, esse quartum præceptum, & non quintum.

AD IV. Supra respondi. Concupiscentiæ species sunt duæ: Personæ; & Res quæcunque.

AD V. Pater ex responsione ad secundum.

AD VI. Opinaris? Iam seis secus ex supra dictis: Nostra sententia est communis, ac peruetus illa tertia. *Novate* tamen dico vos distinguere: quia improbabiliorẽ primam sequimini non vt veriorẽ; sed ne steris nobiscum in tertia. Ideo hæresis dicitur ab *αἰρεσις*. S. Augustinus vero Dogmaticè scribit, & asserit cordate: Minister affingit ei Allegoriam. Et, quæstionum illarum S. Augustinus non est autor.

Quare nil mentitur Ioannes Davidis Iesuita; sed Minister mentitur eum mentiri: patet enim supra antiquitas sententiæ tertiæ. Quatenus autem Calvinistæ sunt in hoc Nouatores, Dixi.

Denique (tua recipe verba) *Quis non miretur, Lector in hoc negotio toto Ministri astutiam, audaciam, Mendacium? Astute Augustinum & Antiquitatem suam facit. Audaci quoque & impudentissimo mendacio affirmat contra Iesuitam, O frontem! O impudentiam! sed mirari lector desine: Calvinistæ, non Iesuitæ hæretici sunt: Et ipso etiam Bellarmino indice lib. de Matr. cap. 17. §. 43. recte dixit*

Augustinus, Frontem hæreticorum non esse frontem. Et, ait Demosthenes orat. 1. contra Aristog. quæ ex re impudens appellatus est, nisi quia ista, quæ neque sunt, neque facta sunt, propter impudentiam palam dicere non pudet.

Concludo hanc quæstionem verbis ipsius iterum Bellarmini in Conc. 9. circa finem: Et si vera esset doctrina hæreticorum, num apertis mendaciis eam confirmare debuerunt? Nonne satius est millies obmutescere, quam semel mentiri? Quid erit vnquam opus diaboli; si hoc non est? Et lib. 1. de Sac. cap. 2. §. 1. probat illud Lutheri dictum in libro contra Emserum: Si semel deprehenderet ita mentitus, falsus, & crasse stolidus; iam tota mea doctrina, & honor, & fides, & fidelitas finem penitus haberent; Vnusquisque me pro nequam, & infami nebulone, vt æquum est, habiturus esset.

Huc vsque Ministri inuectiua in Iesuitam; & ego retorqueo in Laurentium Apologistam, & Calvinistam.

Ecce tuam tibi reddo, boni tu consule, pilam.

AD QVÆST. XCIV.

Quid postulat DEVS in primo præcepto?

CALVINVS Inst. 1. 2. c. 8. §. 11. habet similia Catechese. MINISTER. Pater: huc pro certa fiducia ponit simpliciter credere & sperare. Item, Omnia bona expectanda à solo Deo, addit, vt Deo. De vtroque qq. 21. 26. 19. 30.

Item: Non fugiendam inuocationem Sanctorum; sed caterarum creaturarum. Negat Angelos aut esse Sanctos? aut Creaturas? Sanctos & nos esse dicimus.

RESPONDEO. Dico idem; cum Ecclesia Dei.

An Sancti mortui sint inuocandi adoratione diuina & religiosa?

MINISTER. Negamus, vt prohibitum primo Dialogi. 1. Quia non vult Deus, vt adoremus vllum Deum alienum. i. aliquid Extra vel Præter se: at Sancti & Angeli sunt extra, & præter Deum vnum. Ergo. 2. Quia Matr. 4. Dominum DEVM tantum adorabis, & illi SOLI seruias. Vbi futilis est Poni ficiorum exceptio: quod adoratio conuenit etiam creaturis non anima